

עצים בעיר: עצים כמנוף לשיפור המרחב העירוני

סיכום יום העיון שנערך ביום ב', 8.6.15, בבית השלטון המקומי בתל אביב

מבוא

מטרתו של יום העיון הייתה להציג בפני אנשי המקצוע בעירויות החתומות על אמנת האקלים של פורום ה-15 מבחר סוגיות הקשורות בניהול העצים ברשות המקומית, מתוך הבנה כי העצים הנם אמצעי יעיל, פשוט וזמין יחסית שבכוחו לסייע להקטנת פליטות גזי חממה (באמצעות קיבוע פחמן), למיתון הטמפרטורה ולקידום איכות החיים בעיר.

לעצים תרומה רבה לעיר – כלכלית, חברתית וסביבתית. בין היתר, תורמים העצים ליצירת סביבה עירונית נעימה בכך שהם מייצרים צל, ממתנים את הטמפרטורה ומעודדים הליכה ברגל. עצים מסייעים להפחתת זיהום אוויר ופליטות גזי חממה, משפרים את הרווחה האישית של התושבים ומסייעים בשמירה על המגוון הביולוגי בעיר. תכנון מושכל של העצים בעיר יכול להביא לחסכון בהוצאה העירונית על שתילה, השקיה וגיזום ולייעוד בטיפול במי נגר עילי.

במפגש הוצגו שורה של כלים שיכולים לסייע בניהול נושא העצים בעיר ודוגמאות ליישום מוצלח בערים. סיכום זה מרכז את עיקרי הידע שהוצג במפגש ומוגש לשימושם של משתתפי המפגש ובעלי תפקידים נוספים בעירויות העוסקים בתחום העצים בעיר.

יום עיון זה התקיים בשיתוף פעולה עם איגוד אדריכלי הנוף בישראל, הפועל לקידום המודעות לחשיבותם של העצים בעיר ולניהול מושכל של "היער העירוני".

סיכום המפגש

• לונדון, טוקיו, פורום ה-15: תכנון וניהול בר-קיימא של עצים בערים מובילות / אדריכלית נוף רויטל שושני, איגוד אדריכלי הנוף: הוצגו עקרונות לניהול "היער העירוני" וכן דוגמאות לאופן בו מנוהל נושא העצים בערים מובילות בעולם, כגון הגנה על עצים לשימור במסגרת חקיקה עירונית; הגדרת מדיניות גיזום, כריתה והעתקה של עצים בעיר; שיתופי פעולה בין העירייה לבין ארגוני מגזר שלישי, המגזר הפרטי והציבור ועוד. לעיון במצגת לחצו כאן. למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם רויטל במייל – revital.shoshany@gmail.com

• מרחב המחיה של העצים בעיר וברחוב / אדריכל נוף שחר צור, איגוד אדריכלי הנוף: ההרצאה התמקדה בקושי של עצים לשרוד בבתי הגידול העירוניים וכללה דוגמאות לכלים תכנוניים והנדסיים שניתן לאמץ לצורך שיפור מרחב המחיה של עצי רחוב והבטחת שגשוגם של העצים בעיר. לעיון במצגת ההרצאה לחצו כאן. למידע נוסף ניתן ליצור קשר עם שחר במייל – chakzur@gmail.com

• תכנון בר-קיימא של עצי רחוב / אדריכל נוף יעקב איילון: בהרצאה הוצגו עקרונות לתכנון בר-קיימא של עצים בעיר, בין היתר בהתייחסות לבית הגידול, בחירת המין המתאים לשתילה, איכותו של העץ ואופן הגיזום. מתן תשומת לב לתנאים אלו תורמת להישרדותו של העץ וממזערת את התופעה העירונית הרווחת של פגיעה בצמרות העצים על ידי רכבים גדולים. לעיון במצגת ההרצאה לחצו כאן. לקריאת מאמר בנושא לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם יעקב איילון במייל – eilonj@bezeqint.net

אשדוד

באר שבע

בבעתיים

הרצליה

חדרה

חולון

חיפה

כפר סבא

נתניה

פתח תקוה

ראשון לציון

רחובות

רמת גן

רעננה

תל אביב - יפו

• העצים כחלק מתפיסת גינון בר-קיימא – דוגמאות מהעיר כרמיאל / דבי לרר, יועצת לעיריית כרמיאל בנושא גינון בר-קיימא: בעיר כרמיאל מיישמים מדיניות לגינון בר-קיימא. בין היתר נקבעה העדפה לשתילת עצי פרי על פני שתילת מדשאות, צומצם השימוש בקוטלי עשבים רעילים, הוחלט על השארת החיפוי הטבעי של עלים בשטחים הציבוריים ושימוש בחיפוי של רסק גזם וכן גיזום ידני ומינימלי של שיחים. מדיניות זו מסייעת בהגנה על הסביבה והבריאות ואף תורמת לחיזוק הקהילתיות ולחסכון בהוצאת העירייה על גיזום והדברה. ניתן לצפות בסרטון שהוצג במהלך ההרצאה כאן. ניתן ליצור קשר עם דבי במייל – debi.lehrer@gmail.com.

• על הקשר בין אדם ועץ ועל מקומו של היער בנוף העירוני / מוטי קפלן, מתכנן: בהרצאה הוצגו עקרונות היסוד לפיתוח בר-קיימא ברמה הארצית, המוגדרים בתמ"א 35 ובתמ"א 22, בדגש על חיזוק וציפוף המרחב הבנוי, וחיזוק ערים ויישובים קיימים. בהרצאה הוצג הפתרון של יצירת מסדרונות אקולוגיים בתוך המרחב העירוני הבנוי באמצעות יערות קהילתיים, כאמצעי לשילוב הטבע במרחב הבנוי. לעיון במצגת לחצו כאן.

• היער העירוני בישראל - חקיקה, הסדרה ורציונל / חגי שניר, פקיד היערות הארצי, משרד החקלאות ופיתוח הכפר: בהרצאה הוצגה החקיקה העדכנית בתחום ההגנה על עצים, בדגש על תיקון 101 לחוק התכנון והבנייה שצמצם את חובת ההתייעצות עם פקיד היערות בכל הנוגע לכריתת עצים, כפי שהוגדר בתקנות שנכנסו לתוקף ביוני 2015. לדבריו של חגי, שינוי זה מחייב מעורבות גבוהה יותר של גורמי התכנון המקומיים ושל ציבור התושבים בכל הנוגע להגנה על העצים בעיר. נציגי העיריות הביעו חשש מפני פגיעה בעצים בערים בשל צמצום סמכותו של פקיד היערות כגורם ממלכתי המגן על העצים בתהליך התכנון. לעיון במצגת לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם פקיד היערות במיילים הבאים: חגי שניר hagays@moag.gov.il, ישראל גלאון isgalon@shaham.moag.gov.il. למסמכים השונים בנושא:

- חובת ההגשה של סקר עצים מלא כחלק מהגשת תכנית למוסד התכנון עוגנה במסמך "תנאי סף להגשת תכנית" שפרסם מנהל התכנון ב-17.8.14 – לעיון בנספח 6 העוסק בהגשת הסקר לחצו כאן.
- עדכון לתקנה 83 ג' הקובעת את חובת ההיוועצות עם פקיד היערות נכנסה לתוקף ב-12.6.15 – לנוסח העדכני לחצו כאן.
- לטיטת מסמך מדיניות בנושא "נטיעות והגנה על עצים במרחב העירוני" שמקדמת הועדה המחוזית תל-אביב וגורמים נוספים, לחצו כאן.

• "פורום נאמני עצים" / אדריכלית נוף גליה חנוך-רועה, מנהלת קהילת תל אביב יפו והסביבה של החברה להגנת הטבע: ההרצאה סקרה את פעילותו של "פורום נאמני העצים" בערים, המעודד תושבים לעקוב אחר העצים הבוגרים בעיר ולפעול להגנתם. כמו כן, הפורום מקדם נטיעה של עצים וייעור עירוני ופעילות קהילתית וחינוכית. לעיון במצגת לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם גליה במייל – galiaroe@gmail.com.

• "שומרים על העצים" – מיזמים חינוכיים להגנה על עצים / עינת גרא, מרכזת המיזם, משרד החקלאות ופיתוח הכפר: הוצג המיזם החינוכי "שומרים על העצים" שפותח ע"י משרד החקלאות ופיתוח הכפר במטרה לקדם מודעות לחשיבות השמירה על העצים, במסגרות פורמאליות ולא פורמאליות. המשתתפים במיזם זוכים לליווי ולתמיכה של המשרד בפרויקטים אותם הם מובילים, להנחות ברכישת ערכות הדרכה, להזמנה להרצאות, כנסים וימי עיון ועוד.

אשדוד

באר שבע

בבעתיים

הרצליה

חדרה

חולון

חיפה

כפר סבא

נתניה

פתח תקוה

ראשון לציון

רחובות

רמת גן

רעננה

תל אביב - יפו

לעיון במצגת ההרצאה לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם עינת במייל – einatgera@gmail.com.
לפרטים נוספים על המיזם ולהצטרפות לחצו כאן.

- מקרי בוחן של שמירה וטיפוח עצים בעיר: נציגים מעיריית חולון, מעיריית תל-אביב-יפו ומעיריית באר שבע הציגו את מדיניות ניהול העצים שלהן:
 - עיריית תל-אביב-יפו ועיריית חולון הציגו את עבודות התימוך, האורתופדיה והסניטציה שהעיריות מבצעות בעצים נבחרים ברחבי העיר.
 - עיריית באר-שבע הציגה את מסמך ההמלצות הנכתב בימים אלה, המנחה את נטיעת העצים בעיר באופן שייצור הצללה אופטימאלית של המרחבים הציבוריים. המסמך הינו פרי עבודה משותפת של עיריית באר-שבע עם המשרד להגנת הסביבה וקק"ל.
- לעיון במצגת של עיריית תל-אביב-יפו לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם מיכל נהרי מעיריית תל-אביב-יפו במייל – nahari_m@mail.tel-aviv.gov.il.
- לעיון במצגת של עיריית באר שבע לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם יאיר ביאר מעיריית באר שבע במייל: yairb@b7.org.il או עם לימור בר מהמשרד להגנת הסביבה במייל limorba@sviva.gov.il.
- לעיון במצגת ההרצאה של עיריית חולון לחצו כאן. ניתן ליצור קשר עם נעמה אשל צוביירי מעיריית חולון במייל - naamae@Holon.muni.il.

אשדוד

באר שבע

גבעתיים

הרצליה

חדרה

חולון

חיפה

כפר סבא

נתניה

פתח תקוה

ראשון לציון

רחובות

רמת גן

רעננה

תל אביב - יפו